УДК 347.965:347.73(477)
DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.6.79

ОКСЕНТЮК А. М., ПАВЛОВСЬКА Я.

ПРЕДСТАВНИЦТВО АДВОКАТОМ ІНТЕРЕСІВ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ У ПОДАТКОВИХ СПОРАХ

LEGAL REPRESENTATION OF TAXPAYERS BY ADVOCATES IN TAX DISPUTES

Статтю присвячено комплексному дослідженню правових засад та особливостей представництва адвокатом інтересів платника податків у податкових спорах. Розкрито комплексний характер правового статусу адвоката в податкових правовідносинах, який формується на перетині податкового, адвокатського та адміністративно-процесуального регулювання. Обґрунтовано необхідність розмежування представництва платника податків перед контролюючими органами та процесуального представництва в адміністративному судочинстві. Встановлено, що своєчасне залучення адвоката сприяє формуванню цілісної правової позиції, належному документуванню обставин справи та запобіганню порушенням, усунення яких на подальших стадіях може бути істотно ускладненим.

Проаналізовано особливості адвокатського супроводження податкових перевірок, підготовки заперечень до їх результатів, адміністративного та судового оскарження рішень контролюючих органів. Досліджено правові позиції Верховного Суду щодо значення процедурних порушень під час здійснення податкового контролю, розподілу обов'язку доказування та вибору належного способу судового захисту. Наголошено, що результативність адвокатського представництва залежить від здатності поєднувати матеріально-правові аргументи з належним доказуванням істотності процедурних порушень. Окремо розглянуто практику Європейського суду з прав людини щодо захисту майнових прав і добросовісності платників податків.

Виявлено проблеми правового регулювання, пов'язані з підтвердженням повноважень адвоката, інформаційною асиметрією між платником і контролюючим органом, недостатнім розвитком альтернативних способів урегулювання податкових спорів та необхідністю поглиблення професійної спеціалізації адвокатів. Обґрунтовано напрями вдосконалення відповідних гарантій, зокрема забезпечення доступності доказової інформації, нормативної визначеності представництва та розвитку примирних процедур із дотриманням імперативних вимог податкового законодавства.

Зроблено висновок, що ефективність адвокатського представництва повинна оцінюватися насамперед за його здатністю забезпечувати своєчасний, послідовний і результативний захист прав платника податків. За такого підходу адвокат виступає не лише учасником податкового спору, а й важливою гарантією законності та справедливості у відносинах особи з державою.

Ключові слова: *адвокатура, адвокатська діяльність, представництво, платник податків, податкові спори, податковий контроль, адміністративне оскарження, судовий захист.*

The article provides a comprehensive examination of the legal foundations and specific features of the representation of taxpayers' interests by advocates in tax disputes. It explores the multidimensional nature of an advocate's legal status in tax-related

© ОКСЕНТЮК А. М. – кандидат юридичних наук, адвокат, Почесний професор (Baltic Research Institute of Information Economic Area (Латвія)) https://orcid.org/0009-0005-6402-5017

© ПАВЛОВСЬКА Я. – юрист, здобувач (Науково-дослідний інститут публічного права) https://orcid.org/0009-0001-8653-9634

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

legal relations, which is shaped by the interaction of tax law, legislation governing the legal profession, and administrative procedural law. The need to distinguish between the representation of taxpayers before tax authorities and legal representation in administrative court proceedings is substantiated. It is established that the timely involvement of an advocate contributes to the development of a coherent legal position, proper documentation of relevant facts and circumstances, and the prevention of procedural violations that may prove considerably more difficult to remedy at subsequent stages.

The article analyses the specific features of legal assistance provided by advocates during tax audits, the preparation of objections to audit findings, and the administrative and judicial review of decisions made by tax authorities. Particular attention is paid to the legal positions of the Supreme Court concerning the significance of procedural violations in the course of tax control, the allocation of the burden of proof, and the selection of appropriate judicial remedies. It is emphasised that the effectiveness of legal representation depends on the advocate's ability to combine substantive legal arguments with proper substantiation of the materiality of procedural violations. The case law of the European Court of Human Rights concerning the protection of property rights and the good faith of taxpayers is also examined.

The study identifies shortcomings in the legal framework relating to the verification of advocates' authority to represent taxpayers, information asymmetry between taxpayers and tax authorities, the insufficient development of alternative tax dispute resolution mechanisms, and the need for greater professional specialisation among advocates. Proposals are substantiated for strengthening the relevant legal safeguards, particularly by ensuring access to information necessary for substantiating legal claims, improving legal certainty regarding representation, and developing conciliation procedures in compliance with the mandatory provisions of tax legislation.

The article concludes that the effectiveness of legal representation in tax disputes should be assessed primarily by its capacity to ensure timely, consistent, and meaningful protection of taxpayers' rights. From this perspective, an advocate serves not merely as a participant in a tax dispute but also as an important safeguard of legality and fairness in relations between individuals and the state.

Key words: *legal profession, advocacy, legal representation, taxpayer, tax disputes, tax control, administrative appeal, judicial protection.*

Актуальність проблеми. Забезпечення належного захисту прав платників податків належить до важливих завдань сучасної правової держави, оскільки саме у сфері оподаткування особливо виразно проявляється необхідність узгодження фіскальних інтересів держави з гарантіями майнових прав особи. Владний характер повноважень контролюючих органів, складність податкового законодавства та істотні фінансові наслідки прийнятих рішень зумовлюють потребу в ефективних механізмах професійної правничої допомоги. За таких умов адвокатське представництво набуває особливого значення як засіб забезпечення законності, процедурної справедливості та належного захисту інтересів платника податків.

Водночас ефективність адвокатської діяльності в податкових спорах залежить не лише від процесуальних можливостей представника, а й від своєчасності його залучення, доступу до доказової інформації та здатності сформувати послідовну правову позицію на всіх стадіях податкового конфлікту. Додаткової уваги потребують неузгодженість окремих положень податкового й адвокатського законодавства, особливості адміністративного оскарження, проблеми доказування та недостатній розвиток альтернативних способів урегулювання спорів.

Актуальність дослідження посилюється динамічністю судової практики, необхідністю вдосконалення гарантій добросовісного платника податків і підвищення вимог до професійної компетентності адвоката. Наукове осмислення правової природи та особливостей такого представництва має сприяти формуванню цілісних підходів до захисту прав платників, удосконаленню правозастосування та зміцненню довіри до податкового адміністрування. Особливої ваги набуває пошук правових рішень, здатних запобігати виникненню податкових конфліктів і забезпечувати відновлення порушених прав без невиправданих процедурних ускладнень.

Мета статті полягає у комплексному дослідженні правових засад та особливостей представництва адвокатом інтересів платника податків, визначенні основних механізмів правового

захисту на різних стадіях податкового спору та обґрунтуванні напрямів удосконалення законодавства і правозастосовної практики для підвищення ефективності професійної правничої допомоги.

Викладення результатів дослідження. Податковий спір належить до найбільш конфліктних різновидів публічно-правових спорів, оскільки в ньому безпосередньо стикаються фіскальний інтерес держави та майнові інтереси особи, а правове становище учасників від початку характеризується нерівністю владних повноважень. Конституційний обов'язок кожного сплачувати податки і збори в порядку та розмірах, установлених законом (стаття 67 Конституції України), співвідноситься з гарантованими правами на професійну правничу допомогу (стаття 59) і захист прав та свобод будь-якими не забороненими законом засобами (стаття 55) [1]. Саме на перетині цих конституційних положень розкривається правова природа представництва адвокатом інтересів платника податків.

Вихідне значення для розуміння досліджуваного інституту має стаття 19 Податкового кодексу України (далі – ПК України), відповідно до якої платник податків може вести справи, пов'язані зі сплатою податків, особисто або через представника. При цьому особиста участь платника не позбавляє його права на представництво, а представник здійснює відповідні повноваження на підставі закону або довіреності та користується правами, передбаченими Податковим кодексом України [2]. Зазначені положення доповнюються підпунктом 17.1.2 пункту 17.1 статті 17 ПК України, який закріплює право платника представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно, через податкового агента або уповноваженого представника [2]. Офіційні роз'яснення ДПС також виходять із можливості участі представника в податкових правовідносинах із наданням йому відповідних прав платника податків [3].

Разом із тим правове становище адвоката в податковому спорі визначається одночасною дією кількох нормативних режимів. М. П. Кучерявенко слушно звертає увагу на відмінність податкового представництва від цивільно-правового, зумовлену публічним характером податкового обов'язку та владною природою відповідних правовідносин. Науковець виокремлює два рівні такого представництва: внутрішні відносини між представником і довірителем та зовнішні відносини представника з контролюючими органами [4, с. 180–181]. У випадку адвокатського представництва ця конструкція набуває додаткового професійно-правового виміру, оскільки Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначає представництво самостійним видом адвокатської діяльності, що охоплює реалізацію прав та обов'язків клієнта як у суді, так і у відносинах з органами державної влади (статті 1, 19) [5]. На судовій стадії до зазначених приписів додаються правила процесуального представництва, передбачені статтями 55–60 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [6]. Тому обґрунтованою видається позиція О. І. Баїк щодо необхідності розмежування процесуального представника в податковому спорі та представника платника податків як суб'єкта податкових правовідносин [7, с. 241]. На нашу думку, особливість адвоката полягає саме у здатності поєднувати відповідні правові режими, забезпечуючи послідовність захисту на різних стадіях виникнення й вирішення податкового конфлікту.

Принципове значення має відмінність правил допуску представника до участі в податкових правовідносинах і судовому провадженні. У відносинах із контролюючим органом інтереси платника може представляти особа, належним чином уповноважена відповідно до податкового законодавства, незалежно від наявності в неї статусу адвоката. Натомість у судочинстві, з урахуванням статті 131-2 Конституції України та статті 57 КАС України, представництво іншої особи за загальним правилом здійснюється адвокатом, за винятками, встановленими законом, зокрема для справ незначної складності [1; 6]. Водночас необхідно відмежовувати представництво від самопредставництва, яке допускається процесуальним законодавством. Отже, участь у досудових процедурах представника без адвокатського статусу за певних обставин може зумовити необхідність залучення іншого представника під час судового розгляду. Це здатне ускладнити збереження послідовної правової позиції. Саме тому участь адвоката вже на стадії податкового контролю, зокрема під час отримання запиту контролюючого органу чи призначення перевірки, становить важливу передумову формування цілісної стратегії правового захисту.

Порівняльно-правовий аналіз дозволяє виявити й інші особливості професійного представництва в податкових правовідносинах. Як зазначає В. В. Чайка, польська правова система передбачає спеціальний статус податкових радників, юридичних радників та адвокатів, діяльність яких охоплює професійне представництво інтересів платників податків [8, с. 361]. Водночас загальні правила представництва в податковому провадженні Польщі не обмежують коло

уповноважених осіб виключно представниками зазначених професій. На відміну від польської моделі, в Україні діяльність податкових консультантів не має аналогічного спеціального професійного регулювання [8, с. 363]. За таких обставин адвокатура посідає особливе місце серед суб'єктів професійного захисту платників податків, поєднуючи можливості представництва перед контролюючими органами та здійснення судового захисту.

Окремої уваги потребує документальне підтвердження повноважень адвоката. У питанні судового представництва визначальною є правова позиція Великої Палати Верховного Суду, викладена в постанові від 05.12.2018 у справі № 9901/736/18: ордер, оформлений відповідно до Закону № 5076-VI, є самостійним документом, що посвідчує повноваження адвоката, а вимога додатково подавати договір про надання правничої допомоги чи його витяг не ґрунтується на положеннях КАС України [9]. Натомість пункт 19.2 статті 19 ПК України визначає представництво платника податків через формулювання «на підставі закону або довіреності», прямо не згадуючи адвокатського ордера [2]. Системне тлумачення цієї норми у взаємозв'язку зі статтею 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», яка визнає ордер документом, що посвідчує повноваження адвоката [5], дає підстави для висновку про можливість його використання в податкових правовідносинах. Проте цей висновок не усуває особливостей спеціального податкового регулювання, а судова практика щодо підтвердження повноважень не може механічно переноситися на адміністративну діяльність ДПС. Відсутність прямої узгодженості відповідних законодавчих положень створює ризик неоднакового правозастосування та зумовлює необхідність чіткішого нормативного визначення порядку підтвердження адвокатських повноважень у відносинах із контролюючими органами.

Однією з недооцінених стадій адвокатського представництва залишається податкова перевірка та подальший розгляд її результатів. Саме на цьому етапі значною мірою формується доказова основа майбутнього спору, а допущені процедурні помилки можуть істотно ускладнити подальший захист. Адвокат здійснює правову оцінку підстав і порядку призначення перевірки, готує відповіді на запити контролюючого органу, супроводжує проведення контрольних заходів та забезпечує належне обґрунтування заперечень до акта перевірки. Як зазначає О. І. Баїк, відповідна діяльність охоплює також оскарження рішень щодо реєстрації податкових накладних, анулювання реєстрації платника ПДВ, адміністративного арешту майна та доведення реальності господарських операцій [7, с. 240–241].

Важливою процедурною гарантією на цьому етапі є право платника податків або його представника брати участь у розгляді матеріалів перевірки, зокрема поданих заперечень. Пункт 86.7 статті 86 ПК України передбачає можливість такої участі, а змінами, внесеними Законом № 3603-IX, її поширено й на режим відеоконференції [2]. Верховний Суд надає дотриманню цієї гарантії істотного значення. Зокрема, у постанові від 01.04.2021 у справі № 810/1420/16 Касаційний адміністративний суд визнав, що незабезпечення права платника на участь у розгляді заперечень і порушення відповідної процедури можуть зумовлювати протиправність податкових повідомлень-рішень [10]. Для адвоката це означає необхідність не лише своєчасно подати заперечення, а й прямо зазначити про намір брати участь у їх розгляді, забезпечити подання додаткових доказів та належно зафіксувати можливі порушення контролюючим органом установленого порядку.

Наступним етапом захисту може стати адміністративне оскарження, передбачене статтею 56 ПК України. За загальним правилом скарга подається до контролюючого органу вищого рівня протягом десяти робочих днів із дня, наступного за днем отримання оскаржуваного рішення, з урахуванням спеціальних строків, установлених Кодексом. Строк її розгляду становить 20 календарних днів і може бути продовжений, але не більш як до 60 календарних днів, за умови своєчасного повідомлення платника (пункти 56.3, 56.8, 56.9) [2]. Істотною перевагою процедури є відсутність судового збору та збереження неузгодженого статусу оскаржуваного грошового зобов'язання протягом адміністративного перегляду (пункт 56.15). Водночас вибір цього способу захисту потребує оцінки його практичної результативності.

За даними аудиту Рахункової палати, протягом 2021–2023 років та першого півріччя 2024 року за результатами адміністративного оскарження 72,6 % рішень органів ДПС залишено без змін, тоді як у 74,7 % розглянутих судами справ за позовами до органів ДПС рішення ухвалено на користь платників податків. Показово, що за результатами адміністративного оскарження рішень регіональних комісій про відмову в реєстрації податкових накладних було задоволено 49,4 % скарг [11]. Отже, адміністративне оскарження зберігає самостійну практичну цінність, зокрема як можливість усунення порушення без судового втручання та додаткового обґрунтування

правової позиції. Водночас адвокат повинен враховувати спеціальний місячний строк звернення до суду після завершення адміністративного оскарження рішень про нарахування грошового зобов'язання, установлений пунктом 56.19 статті 56 ПК України. Його пріоритет перед загальним строком, передбаченим частиною четвертою статті 122 КАС України, підтверджено постановою судової палати Касаційного адміністративного суду від 26.11.2020 у справі № 500/2486/19 [12].

На стадії судового розгляду адвокат діє в умовах особливого розподілу обов'язку доказування. Відповідно до частини другої статті 77 КАС України у справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень саме відповідач повинен довести правомірність своєї поведінки [6]. Проте ця гарантія не звільняє представника платника від активної доказової діяльності та належного обґрунтування позовних вимог. Особливого значення набуває послідовність аргументації. У постанові від 21.02.2020 у справі № 826/17123/18 судова палата Касаційного адміністративного суду сформулювала підхід, відповідно до якого доводи платника щодо порушення порядку призначення та проведення податкової перевірки мають оцінюватися перед дослідженням установлених за її результатами податкових порушень [13]. Велика Палата Верховного Суду в постанові від 08.09.2021 у справі № 816/228/17 уточнила, що після проведення перевірки оскарження наказу про її призначення не становить належного способу захисту, проте порушення відповідної процедури можуть бути підставами для оскарження рішень, прийнятих за її наслідками. При цьому правове значення мають порушення, які вплинули або об'єктивно могли вплинути на правильність висновків контролюючого органу [14].

Зазначений підхід істотно впливає на адвокатську тактику. Посилання на процедурні недоліки не може розглядатися як універсальна підстава для скасування податкового повідомлення-рішення. Представник повинен показати істотність допущеного порушення та його зв'язок із результатами перевірки, зокрема встановити, яким чином недотримання процедури обмежило можливість платника надати документи, пояснення чи заперечення або позначилося на повноті й об'єктивності дослідження обставин. Водночас не слід вимагати доведення фактичного спотворення результату в кожному випадку, коли об'єктивно існувала можливість такого впливу. Саме цей підхід дозволяє відмежувати формальні недоліки від істотних порушень процедурних гарантій і підвищує вимоги до змістовності правової аргументації адвоката.

Важливим джерелом такої аргументації залишається практика Європейського суду з прав людини. У справі «Булвес» АД проти Болгарії» (заява № 3991/03, рішення від 22.01.2009) Суд визнав непропорційним покладення на добросовісного платника негативних податкових наслідків порушень його контрагента, які платник не міг контролювати або попередити [15]. У справі «Інтерсплав проти України» (заява № 803/02, рішення від 09.01.2007) встановлено порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції у зв'язку із систематичними затримками бюджетного відшкодування ПДВ [16]. Ці правові позиції можуть бути використані в податкових спорах, пов'язаних із добросовісністю платника, реальністю господарських операцій та неправомірним покладенням на нього наслідків поведінки інших осіб. Водночас їх застосування потребує врахування фактичних обставин конкретної справи, оскільки самі собою вони не встановлюють безумовного права на податкові переваги чи реєстрацію податкових накладних.

Аналіз законодавства та правозастосовної практики дозволяє виокремити низку проблем, які істотно впливають на ефективність адвокатського представництва у податкових спорах. Першою залишається вже розглянута неузгодженість положень пункту 19.2 статті 19 ПК України із законодавством про адвокатуру щодо документального підтвердження представницьких повноважень. Не менш істотною є інформаційна асиметрія між платником податків і контролюючим органом. Останній нерідко обґрунтовує свої рішення податковою інформацією, зокрема щодо контрагентів платника, доступ до якої для адвоката обмежується встановленим законом режимом конфіденційності та захисту інформації з обмеженим доступом (стаття 24 Закону № 5076-VI) [4]. Верховний Суд у постанові від 22.07.2020 у справі № 299/3792/17 наголосив на необхідності належного обґрунтування відмови в наданні інформації на адвокатський запит [17]. Хоча ця позиція сформульована поза межами податкових правовідносин, вона має значення для загального розуміння гарантій адвокатської діяльності. Показовими є й результати аудиту Рахункової палати: за критерієм ризиковості платника на підставі наявної податкової інформації було зупинено реєстрацію 23,4 % податкових накладних і розрахунків коригування, а сам критерій визнано надмірно загальним [11]. За таких умов особливого значення набуває обов'язок контролюючого органу конкретизувати фактичні підстави свого рішення. Адвокат має послідовно домагатися розкриття відповідних обставин у межах закону та доводити, що невизначеність мотивів владного рішення істотно обмежує можливість його ефективного оскарження.

Наступна проблема пов'язана з недостатнім розвитком альтернативних способів урегулювання податкових спорів. Пункт 56.1 статті 56 ПК України передбачає адміністративне та судове оскарження рішень контролюючих органів, тоді як спеціальний механізм податкової медіації належного нормативного закріплення не отримав [18, с. 598]. За матеріалами Рахункової палати, у 2023 році Мінфін за пропозицією ДПС визнав недоцільним подальше опрацювання відповідного законопроєкту [11]. Водночас зарубіжний досвід, зокрема США та Великої Британії, засвідчує перспективність альтернативних процедур для скорочення витрат і своєчасного врегулювання податкових конфліктів [18, с. 599–600]. На нашу думку, запровадження спеціально врегульованої податкової медіації могло б розширити можливості адвокатського захисту, насамперед у спорах щодо фактичних обставин і доказової оцінки. Проте така процедура не повинна передбачати довільного погодження податкових зобов'язань усупереч імперативним вимогам законодавства.

Нарешті, самостійною проблемою залишається забезпечення належної якості професійного представництва. Податковий спір потребує поєднання знань матеріального податкового права, бухгалтерського обліку, адміністративної процедури та судового процесу. Ще Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства наголошував на неприпустимості прийняття адвокатом доручення, виконання якого очевидно перевищує рівень його професійної компетентності [7, с. 240]. Аналогічні вимоги щодо компетентного й добросовісного надання правничої допомоги випливають із Правил адвокатської етики [19]. Тому перспективним видається розвиток спеціалізованих програм підвищення кваліфікації адвокатів у сфері податкових спорів, орієнтованих не лише на засвоєння законодавства, а й на аналіз фінансової документації, доказування реальності господарських операцій та формування процесуальної стратегії. Актуальність такого підходу підтверджується значною кількістю судових спорів: за оприлюдненими у липні 2025 року даними, протягом січня–квітня 2025 року рішення на користь платників ухвалено приблизно у 67 % розглянутих справ за позовами до органів ДПС [20]. Цей показник не дозволяє безпосередньо оцінити якість адвокатського представництва, проте переконливо засвідчує практичну значущість судового контролю за податковими рішеннями.

Окреслені проблеми свідчать, що подальше вдосконалення адвокатського представництва у податкових спорах має здійснюватися одночасно у двох напрямах: зміцнення законодавчих гарантій захисту платника податків і підвищення професійної спроможності адвоката ефективно реалізовувати ці гарантії. Без належного поєднання зазначених складових навіть формально розвинена система адміністративного та судового оскарження не завжди здатна забезпечити своєчасне й повноцінне відновлення порушених прав.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що представництво адвокатом інтересів платника податків становить комплексний правовий інститут, у межах якого поєднуються податково-правові, професійно-адвокатські та адміністративно-процесуальні засади. Особливість такого представництва полягає не лише у здійсненні окремих юридичних дій від імені платника, а й у забезпеченні послідовного захисту його прав на всіх стадіях податкового конфлікту — від здійснення податкового контролю до адміністративного та судового оскарження.

Обґрунтовано, що ефективність адвокатського захисту значною мірою визначається своєчасністю залучення адвоката, належним формуванням доказової бази та обранням узгодженої правової стратегії. Особливого значення набуває здатність представника поєднувати матеріально-правову аргументацію з виявленням істотних процедурних порушень, які вплинули або об'єктивно могли вплинути на правомірність рішень контролюючого органу. При цьому встановлений законом розподіл обов'язку доказування не усуває необхідності активної та професійно обґрунтованої позиції адвоката.

Встановлено, що подальшого вдосконалення потребують правове регулювання підтвердження адвокатських повноважень у податкових відносинах, гарантії доступу до інформації, покладеної в основу рішень контролюючих органів, та механізми альтернативного врегулювання податкових спорів. Не менш важливим є розвиток професійної спеціалізації адвокатів у сфері податкового права.

Зрештою, визначальним критерієм ефективності адвокатського представництва має бути не формальне оскарження владного рішення, а реальна здатність забезпечити захист і відновлення прав платника податків. Саме за такого підходу адвокатська діяльність виступає важливою гарантією дотримання балансу між фіскальними інтересами держави та законними майновими інтересами особи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр

2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–17. Ст. 112. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

3. Які функції може виконувати представник платника податків. *Судово-юридична газета*. 09.11.2022. URL: https://sud.ua/uk/news/ukraine/253818-kakie-funktsii-mozhet-vypolnyat-predstavitel-nalogoplatelschika

4. Кучерявенко М. П. Податкове право : підручник. Харків : Право, 2013. 536 с.

5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17

6. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–37. Ст. 446. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15

7. Баїк О. І. Представництво особи в податкових спорах: правовий аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 238–242. DOI: 10.32782/2524-0374/2020-7/61

8. Чайка В. В. Надання професійних послуг з податкового консультування за законодавством Польщі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 361–363. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-5/89

9. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 05.12.2018 у справі № 9901/736/18 (провадження № 11-989заі18). URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/625133/

10. Постанова Верховного Суду у складі Касаційного адміністративного суду від 01.04.2021 у справі № 810/1420/16. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95982603

11. Інформаційне повідомлення про виконання рішення Рахункової палати від 22.10.2024 № 49-1 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності на тему «Оскарження рішень ДПС: вплив на економічну активність платників податків» об'єктом контролю». Рахункова палата. 2024. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2024/49-1_2024/IP_49-1_2024.pdf

12. Постанова Верховного Суду у складі судової палати Касаційного адміністративного суду від 26.11.2020 у справі № 500/2486/19. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/93404515

13. Постанова Верховного Суду у складі судової палати Касаційного адміністративного суду від 21.02.2020 у справі № 826/17123/18. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/87929522

14. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 08.09.2021 у справі № 816/228/17 (провадження № 11-109апп21). URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/100022843

15. Case of "Bulves" AD v. Bulgaria (Application no. 3991/03) : Judgment of the European Court of Human Rights of 22 January 2009. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90792

16. Case of Intersplav v. Ukraine (Application no. 803/02) : Judgment of the European Court of Human Rights of 9 January 2007. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78872

17. Постанова Верховного Суду у складі Касаційного адміністративного суду від 22.07.2020 у справі № 299/3792/17. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/90519455

18. Куркова К. М., Шкарупа К. В. До питання альтернативних способів вирішення податкових спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 597–600. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-5/148

19. Правила адвокатської етики : затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017, зі змінами від 15.02.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17

20. За перші 4 місяці 2025 року ДПС програла 67 % судових справ (а платники податків виграли)!. *Дебет-Кредит*. 07.07.2025. URL: https://news.dtkt.ua/law/jurisprudence/100823-za-persi-4-misiaci-2025-roku-dps-prograla-67-sudovix-sprav-a-platniki-podatkiv-vigrali

21. Постанова Верховного Суду у складі судової палати Касаційного адміністративного суду від 21.02.2020 у справі № 826/17123/18. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/87929522.

Дата першого надходження статті до видання: 09.10.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.11.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2025